

གངས་ལྗོངས་གནས་མཚོག

ཕྱོད་ཕྱོད་ཏེ་ལ།

雪域圣殿

布达拉宫

中国旅游出版社

བོད་ལྗོངས་ཕོ་བྲང་ཕོ་ཏ་ལ། རོ་དམ་རྒྱུ་ནས་ཚུལ་ཤེས་ཀྱིས་བྲིས།

西藏布达拉宫管理处 编

གངས་ལྗོངས་གནས་མཚོག

——ཕོ་བྲང་ཕོ་ཏ་ལ།

雪域圣殿

——布达拉宫

འབྲུག་གི་ལྗོངས་ལྷན་ཁག་གི་དཔེ་སྟླ་ཁྲུང་ཁྲུང་།

中国旅游出版社

图书在版编目 (CIP) 数据

雪域圣殿——布达拉宫：画册：藏文、汉文/同波瓦·
土登坚参主编；卞志武摄影。 - 北京：中国旅游出版
社，1996. 6

ISBN 7-5032-1237-3

I. 雪… II. ①同… ②上… ③卞… III. 布达
拉宫-摄影集-藏文：汉文 IV. B947. 2

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (96) 第 04902 号

ཕྱོད་ལྔ་པ་མཚན་མེད་ཀྱི་ལྷོ་མཚན་ལྷན་ཁག་གི་ལྷན་ཚབ་པ་
ཕྱོད་ལྔ་པ་མཚན་མེད་ཀྱི་ལྷོ་མཚན་ལྷན་ཁག་གི་ལྷན་ཚབ་པ་

西藏布达拉宫管理处 编
中国旅游出版社 出版

中国旅游出版社出版

北京宏达恒智印艺有限公司印刷

1996年6月第一版 2001年第四次印刷

印数：5000 印张：12.5

000016000

ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་

ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།
 ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་། ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལུགས་མཁུ་བ་།

顾问 西珠朗杰 甲央 赤来曲扎
 总策划 拉丁·强巴格桑
 编委 拉丁·强巴格桑 桑珠 罗布次仁 琼达
 旺堆多吉 卞志武
 主编 同波瓦·土登坚参
 副主编 丁长征 旺加 杨茵
 藏汉编译 同波瓦·土登坚参 丁长征 旺加
 白玛顿珠 晋美旺秋 央金卓嘎
 次仁卓嘎 洛依慈金
 责任编辑 李新美 吴建群
 装帧设计 吴建群
 摄影 卞志武 丁长征
 英文翻译 曹勇 何流
 技术编辑 柳景林 李江
 编者 西藏布达拉宫管理处编
 出版 中国旅游出版社

2001 8 20
 布达拉宫
 No 2176705

UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND
CULTURAL ORGANIZATION

CONVENTION CONCERNING
THE PROTECTION OF THE WORLD
CULTURAL AND NATURAL
HERITAGE

*The World Heritage Committee
has inscribed*

the Potala Palace, Lhasa

on the World Heritage List

*Inscription on this List confirms the exceptional
and universal value of a cultural or
natural site which requires protection for the benefit
of all humanity*

DATE OF INSCRIPTION

17 December 1994

DIRECTOR-GENERAL
OF UNESCO

前 言

西藏山势高大，水土纯净，气候温暖而凉爽。在这瑞应普照的土地上，早在几千年前，便出现了云仲笨布教，有了传记、歌舞、音乐、绘画及姓氏等，文化得到了发展。从聂赤赞普到赤杰妥赞为止，在 26 代赞普统治的时间里，政事按笨布教的教义治理。公元 5 世纪，赞普拉托托日年赞来到吉雪地方的红山上，并在此山上居住。公元 7 世纪，松赞干布迎娶尼泊尔和大唐公主为妃，并在此山上依照观世音的刹土形状，建造了各种所依的 999 间房屋的皇宫，这便是布达拉宫营建肇始。

松赞干布还把吞米·桑布札等很多青年派往境外学习，拜班智达·拉茹白生格为师，完整和丰富了藏文，因而使藏文化有了很大的发展。公元 9 世纪中叶，维杰道日等人杀死了法王赤热巴巾，伟松、永旦二人之间发生内讧，各地发生民众大起义，这使拉萨布达拉宫也和大昭寺一样，受到了一些破坏。再往后，萨迦、帕竹、仁布、藏巴等历代政权更迭时候也发生了内乱，使得红山和药王山上的古吐蕃时期两个宫殿逐渐衰败了。

公元 1642 年即藏历水马年，五世达赖喇嘛罗桑嘉措掌握了全藏政权，建立了政教合一的噶丹颇章政府。公元 1645 年即藏历木鸡年，以第司为主要负责人，在红山上建造了白宫大楼，从顶层的寝室、官前围墙到护卫门楼，包括地方政府 13 品公职人员的工作场所。五世达赖喇嘛执政 40 年，于公元 1682 年即藏历水狗年圆寂。第司从公元 1690 年即藏历铁马年在布达拉宫的中间地带建造了五世达赖喇嘛灵塔殿，即有十三层的红宫大楼，包括所依和能依。公元 1934 年即藏历木狗年，建造了十三世达赖喇嘛的灵塔殿即“妙善如意灵塔”楼。

布达拉宫屹立在海拔 3700 余米的高山上，建筑总面积有 138025 平方米，宫殿高 115.703 米，是西藏地方规模最大、式

样最全，美丽如画的宫殿。所用建筑材料为土、石、木三种。宫殿的设计和建造，根据高原地区阳光照射的规律，其墙基宽而坚固，外墙面收分明显，殿基下面有四通八达的地道和通风口。屋内有柱、斗拱、雀替、梁、椽木等，组成撑架。铺地和盖屋顶用的是藏语名叫“阿尔嘎”的坚硬土。所有这些设计使力度平衡，压力适度。这种符合科学计算的建筑，如遇到地震等自然灾害，城墙不易倒塌，各大厅和小寝室的顶部都有天窗，通过这些采光口能使阳光直接射到屋里，又能调解室内空气；此外，周围的走廊互相联结，有利于阳光折射。宫内的柱、梁上有各种雕刻，墙壁上绘有各种彩色壁画，主宫顶上有金光灿烂的金顶，还有宝幢、屋脊宝瓶、祥麟法轮、牛毛幢等饰物。屋檐下有各种斗拱，桧柳女儿墙上有铜质镀金的十相自在咒文等，宫内外的这些饰物都有各自的特殊用途。除了室内冬暖夏凉之外，整个宫殿充分体现了藏民族的独特建筑风格。

一、身所依

塑像：

法王松赞干布所修持的本尊身所依，是从僧伽罗国迎来的蛇心旃檀中天然生成的圣物世自在观音像。由法王亲自作了加持的国王、王妃、太子、大臣等泥塑。大约一千年前，木德赞普时期从印度、西域，以及内地等请到西藏的白、红、黄响铜及赤金等各种质地的佛像，都在西藏历代政权更迭的时候被接受和保存下来，五世达赖喇嘛时期把这些贵重物品都迎到布达拉宫，其中身所依的脸形、标帜、姿态、宝座及背光等等的制作都符合各地自宗的特点，是具有加持的稀世珍宝。17世纪，在第司时期，制造出质地为金、银、铜等的等身佛像，是各殿的主要身所依。

壁画：

西藏自古以来，有在木、陶器上面绘制各种图案的习惯。在

雍布拉岗宫、拉萨大昭寺、布达拉宫的法王洞等处发现有 7 世纪以前的少量绘画。17 世纪，五世达赖喇嘛和第司·桑结嘉措时期，在布达拉宫的墙壁上绘有佛陀本生传、观世音本生传、藏民族起源的传记、五世达赖喇嘛传记、布达拉宫建造的历史等等，壁画面积有 2500 余平方米。

唐卡：

唐卡的质地有棉布的，也有用各种绸缎剪贴和刺绣而成的，种类很多。其中，西藏特有的是在棉布上面用各种彩色颜料绘制出来的唐卡。11 世纪，鲁梅仲琼在叶尔哇岩绘制出十六尊者的唐卡以后，在全藏逐渐盛行起来。在风格上雅尔堆切吾等地有不同的地方特点。14 世纪末，出现了钦孜和门唐两个绘画学派，据《塔尔林船志》记载，对伏藏师宁德尔所发掘的金刚概本尊、八种莲花生、红怒莲花生、玛囊护法神等宁玛派至尊的绘制方面，钦孜派有特色；对百部本生传如意树传记、药师佛、菩提道次上师传承，以及其他本生传记等方面，门唐派很有特色。大部分唐卡和壁画的绘制都属于这两派，作品线条细致，色彩深而有光，相貌可亲，在绘画内容方面，则表现出各个历史时期的社会发展情况。这些唐卡的内容，是很多研究领域里不可缺少的资料宝库。

二、语所依

古时候，由很多译师和学者把梵文贝叶经从印度运到吐蕃。根据五世达赖喇嘛的旨意，增编和书写了纳尔塘版《丹珠尔》底稿副本；第司·桑结嘉措让琼结等西藏各地用各种宝汁书写的多套《甘珠尔》大藏经有一百一十余包；笨布教的“占卜”、“招财”、“治理”等导引世间平安的巨著，以及萨迦、格鲁、噶举、宁玛等教派著名学者的著作手抄或印刷版都保存在宫内各书库里。

三、意所依

法身佛的所依，或叫意所依的宝塔。在古印度，自拘留孙佛涅槃后，建造了装藏法体的宝塔；这一风俗逐渐发展到西藏后，出现了各教派大德们圆寂后的意所依即灵塔；此外，为了地方的安危、破败魔障等，还建有形态各异和质地不同的宝塔。从五世到十三世，达赖喇嘛的灵塔共有八座。这些塔皆以纯黄金包制，如“南瞻部洲庄严”灵塔，用纯黄金十万余两，塔内藏有巨大的稀世珍宝佛陀舍利，还有印、藏两地大德的舍利等身、语（包括大量的密咒）、意方面的圣物。用纯银造的有象征佛陀八大事业的善逝八佛塔；此外，还有很多得道者和学者的灵塔也是用纯银包制；有铜质镀金做无上瑜珈大坛城。

四、珍品

吐蕃王朝时期冶炼的铁、响铜、金、银、铜等金属及其制品：盔、甲等武器、各种供器、宝饰、马鞍、门环座，还有皮革、纺织、纸张等手工业品；历代中央王朝皇帝赐给达赖喇嘛的金册、印章、封号、匾文，各种锦缎质供品、服装；瓷器、翡翠和玉石雕琢的器皿等等，这些历史悠久、具有极高价值的文物珍品，在布达拉宫得到完善的收藏。

1961年即藏历铁牛年，布达拉宫被国务院正式列为全国重点文物保护单位。国家非常重视和关心对布达拉宫的维修工作，每年都拨维修费用。1989年即藏历土蛇年，布达拉宫开始了最近一次大规模的维修，国家拨专款5300万元，用时五年，维修面积达3万余平方米。1994年即藏历木狗年，布达拉宫被联合国教科文组织列入“世界文化遗产名录”，作为名胜古迹，加以保护。这不仅吸引国内外更多的贵宾前来观瞻，还将对作为中华民族大家庭一员的藏民族的宗教、文化、艺术等方面宝贵遗产的研究和继承起到极大的推动作用。

༡༩། འཕྲ་བའ་པོ་ཉ་ལ་ནི་རྒྱུད་ཤོད་ཀྱི་དབུས་དམར་པོ་རིའི་ལྷོང་དུ་ཆགས་པ་དེ་འཛམ་གླིང་
ཐོག་མཐོ་ཤོས་དང་། ཆ་ཚང་ཤོས་ཀྱི་གནའ་པོའི་བསྐྱེད་ངོས་ཤིག་རེད།

布达拉宫

布达拉宫建造在圣地拉萨的红山之上，是地球上最高、最完整的古建筑群。